

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูประถมศึกษา โดยการใช้กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินกระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากระบวนการอบรมแบบเน้นการสอนแนะ

กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการฝึกอบรมที่สามารถนำไปใช้กับการฝึกอบรมที่มีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน มีลำดับขั้นตอนการสร้าง 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนากระบวนการฝึกอบรม และการตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการฝึกอบรม ผลการดำเนินงานได้กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ ซึ่งมีหลักการ จุดประสงค์และขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะดังนี้

บทนำ : ความจำเป็นของการฝึกอบรมแบบเน้นกระบวนการสอนแนะ

ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในระบบการศึกษา คุณภาพการสอนของครูมีผลโดยตรงต่อระดับการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้าครูเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถดีทั้งในด้านเนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน มีทักษะในการถ่ายทอดวิชาความรู้ และนำเทคนิควิธีสอนต่างๆไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็ย่อมจะทำให้การศึกษามีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความดีตามที่ต้องการได้ ดังนั้นในปัจจุบันผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย จึงให้ความสนใจกับคุณภาพการสอนของครูเป็นอย่างมาก การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้นนั้นกระบวนการฝึกหัดครูจะต้องมีลักษณะที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันโดยตลอด ตั้งแต่กระบวนการเตรียมบุคคลก่อนที่จะออกไปเป็นครู การช่วยเหลือครูใหม่ในระยะที่เริ่มเข้าสู่วิชาชีพครู และการให้การศึกษากับฝึกอบรมครูที่ปฏิบัติงานสอนแล้ว

การให้การศึกษหรือฝึกอบรมครูประจำการซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ จะต้องจัดโปรแกรมการฝึกอบรมทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีโอกาสเป็นผู้ริเริ่ม และร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมนั้น จะต้องให้ครูเรียนรู้สิ่งนั้นๆด้วยตนเอง และด้วยวิธีการที่เหมาะสม การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมก็เช่นกัน ไม่ใช่แต่เพียงพัฒนาครูให้สามารถนำวิธีการ และความรู้ใหม่ๆไปใช้ได้เท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในเทคนิควิธีการ และสามารถเลือกนำเทคนิควิธีการเหล่านั้นไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

กระบวนการฝึกอบรมโดยทั่วไปมักจะมีค่าใช้จ่ายสูง ทั้งในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรม และค่าตอบแทนวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญภายนอก การส่งครูเข้ารับการอบรมตามสถาบันการศึกษาต่างๆ นอกจากครูหรือโรงเรียนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเองแล้ว ครูยังต้องละทิ้งภาระหน้าที่ ทั้งชั้นเรียนเพื่อเข้ารับการฝึกอบรม ถ้าการฝึกอบรมนั้นมีประสิทธิภาพ ได้ความรู้ใหม่ และผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปพัฒนาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานได้ การฝึกอบรมนั้นก็จะมีค่าต่อการลงทุนทั้งในด้านเวลา และงบประมาณ

ดังนั้นการฝึกอบรมแต่ละครั้ง การเลือกกระบวนการ และเทคนิควิธีการฝึกอบรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องเลือกกระบวนการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเรื่องที่ฝึกอบรม รวมทั้งมีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และทักษะของวิทยากร และผู้เข้ารับการอบรมด้วย

กระบวนการฝึกอบรมโดยเน้นการสอนแนะ

กระบวนการฝึกอบรมโดยเน้นการสอนแนะ เป็นการฝึกอบรมที่จะช่วยแก้ไขจุดอ่อนของการจัดการฝึกอบรมที่พบอยู่ในปัจจุบันได้ เพราะเป็นกระบวนการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เรื่องที่นำมาฝึกอบรมจะตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม การอบรมแต่ละครั้งจะเน้นความรู้ หรือทักษะเฉพาะเรื่องและ เป็นรูปธรรม ซึ่งจะมีการให้ความรู้ทั้งโดยการศึกษาทฤษฎีด้วยตนเอง การสังเกต การสาธิตจากวิทยากร การฝึกปฏิบัติโดยมีผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับ และเมื่อกลับไปโรงเรียนแล้ว จะมีกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1. วิทยาการติดตามเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการอบรม ให้สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติด้วยความมั่นใจ

2. การจัดทำมีเพื่อนคู่คิดโดยการจับคู่ผู้ที่เข้ารับการอบรมในเรื่องเดียวกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ โดยการช่วยเหลือกันในการวางแผนการสอน การสังเกตการสอน การให้ข้อมูลป้อนกลับ และการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขการสอนที่ดีขึ้น

กระบวนการฝึกอบรมทั้งในห้องฝึกอบรม และการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงนี้ เรียกว่ากระบวนการสอนแนะ (Coaching) ผู้ให้การสอนแนะแก่ครูในสถานการณ์จริงหรือในโรงเรียนจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ครูให้สามารถนำความรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติ หรืออาจจะช่วยครูในการทดลองนำนวัตกรรมต่างๆไปใช้ในห้องเรียน การมีคณคอยให้ความช่วยเหลือ จะทำให้ครูเกิดความมั่นใจ และได้ปรับปรุงตนเองจากคำแนะนำของผู้ให้การสอนแนะอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสอน และเกิดแรงจูงใจในการแสวงหานวัตกรรมมาพัฒนาการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และสมรรถภาพการสอนของครูให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน และคุณภาพของผลเมืองของประเทศในที่สุด

การนำการสอนแนะไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลที่เหมาะสมที่สุดในการเป็นผู้ให้การสอนแนะ คือ เพื่อนครู เนื่องจากเพื่อนครูจะทำให้ครูเกิดความอบอุ่นใจ ไว้วางใจ และเพื่อนครูจะมีความเข้าใจในตัวครู นักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนได้ดีกว่าผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก และเพื่อนครูยังสามารถให้ความช่วยเหลือ และการให้การสอนแนะกันได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

การจัดสภาพการณ์ให้ครูสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน ผลัดกันวิเคราะห์การสอน และให้ข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน จะทำให้ประสบการณ์ที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าแก่ครูมาก เพราะโดยทั่วไปกระบวนการอบรมมักจะสิ้นสุดในห้องฝึกอบรม การสาธิตของวิทยากรมักจะสาธิตโดยใช้กลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็นนักเรียน หรือในบางครั้งวิทยากรมักจะยกตัวอย่างโดยผ่านวิธีการบรรยายเท่านั้น ผู้เข้ารับการอบรมไม่มีโอกาสได้สังเกตวิธีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติ และไม่มีโอกาสฝึกฝนด้วยตนเอง การจัดทำให้ครู

สังเกตการสอนซึ่งกันและกัน ถึงแม้ในบางครั้งการสอนจะล้มเหลว ผู้สังเกตและผู้สอนยังคงได้รับความรู้ ได้ประสบการณ์ตรงว่าวิธีการนี้ไม่ประสบผลสำเร็จและจะร่วมมือกันหาแนวทางการปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไป การสังเกตการสอน และวิพากษ์วิจารณ์กันเองในกลุ่มเพื่อนครูทำให้ครูรู้สึกผ่อนคลาย ไม่มีความวิตกกังวล กล้าแสดงความคิดเห็นและที่สำคัญคือครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และได้สะสมเทคนิคการสอนเพิ่มขึ้นมาก จากการสอนสังเกตการสอนของคนอื่น

จะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมโดยกระบวนการสอนแนะ จะมีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพการสอนของครูเป็นอย่างมาก ถ้าได้รับการพัฒนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ครูเกิดความเคยชินต่อการทำให้การสอนแนะซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอยู่เสมอ จะช่วยพัฒนาครูให้เกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการสอนของตน จะช่วยลดความสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณ และเวลาในการจัดการฝึกอบรมให้แก่ครูทุกคน ดังนั้น ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร มีการนำนวัตกรรม เทคนิควิธีสอนหรือยุทธวิธีการสอนใหม่มาใช้ โรงเรียนอาจจะคัดเลือกครูเข้ารับการอบรมเพียง 2 คน และให้ครูคนนั้นนำความรู้กลับมาถ่ายทอดโดยใช้กระบวนการสอนแนะ ครูทุกคนก็จะสามารถพัฒนาความรู้ และเทคนิควิธีสอนจนถึงขั้นสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีเพื่อนครูคอยเป็นคู่คิดซึ่งกันและกันตลอดเวลา

หลักการพื้นฐานของกระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะมี ดังนี้

1. การวางแผนโปรแกรมการฝึกอบรมจะต้องเริ่มที่ความต้องการ และปัญหาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้นขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการ และความจำเป็นในการฝึกอบรมจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ที่จะทำให้อำนาจข้อมูลที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานและความต้องการของครูในการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างแท้จริงถ้ากระบวนการและหลักสูตรฝึกอบรมสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมแล้ว จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความเต็มใจที่จะเข้ารับการอบรม ซึ่งจะช่วยให้การอบรมบรรลุตามเป้าหมายและไม่สูญเปล่า

2. การฝึกอบรมแต่ละครั้งจะเป็นการให้ความรู้ที่เป็นเทคนิคเฉพาะเรื่อง และ

เป็นรูปธรรม เมื่อได้ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากร ควรเลือกเรื่องที่สำคัญและจำเป็นมาจัดฝึกอบรมครั้งละหนึ่งเรื่อง เพื่อให้เกิดความสนใจเฉพาะจุด ไม่สับสนและจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความชัดเจนในการนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปสู่การปฏิบัติ

3. การนำเสนอความรู้ใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนแรกจะต้องมีการนำเสนอความรู้ในเชิงทฤษฎี และหลักการพื้นฐานของนวัตกรรมนั้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจทฤษฎีพื้นฐานของเรื่องที่จะฝึกอบรมอย่างชัดเจน

4. กระบวนการฝึกอบรมที่ต้องการพัฒนาทางด้านทักษะ กิจกรรมการฝึกอบรมจะต้องมีการสาธิตทักษะการปฏิบัติงานนั้นอย่างชัดเจน จะต้องมีการสาธิตและยกตัวอย่างในสถานการณ์ที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดจินตภาพเชิงรูปธรรม

5. การฝึกทักษะซ้ำจนเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว เป็นอัตโนมัติเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการฝึกอบรมที่มีเป้าหมายให้ผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาสมรรถภาพทางด้านทักษะจะต้องให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกทักษะซ้ำๆ หลายๆ ครั้งในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยมีผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับให้ทราบผลการกระทำทันที

6. การฝึกทักษะที่ซับซ้อน จะต้องแยกทักษะนั้นเป็นทักษะย่อยๆ ให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกทักษะย่อยๆ จนเกิดความคล่องแคล่ว ชำนาญ แล้วจึงฝึกทักษะรวมในสถานการณ์ที่ต่างกัน

7. การให้ข้อมูลป้อนกลับ ควรจะให้ผู้ปฏิบัติฝึกวิเคราะห์ตนเอง โดยผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับใช้คำถามถามความคิดเห็น และเหตุผลของการเลือกกิจกรรมของผู้ปฏิบัติ การให้ข้อมูลป้อนกลับควร เป็นการสร้างสรรค์และให้กำลังใจให้เกิดแรงกระตุ้นในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

8. การติดตาม เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการอบรมในสถานการณ์จริงเป็นสิ่งจำเป็น หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมในห้องอบรมแล้วจะต้องมีกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจะจับเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอน สังเกตการสอนซึ่งกันและกัน ให้ข้อมูลป้อนกลับ และอภิปรายเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไป

9. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมอาจจะต้องติดตามให้ความช่วยเหลือครูในการนำความรู้

ไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจ ลดความวิตกกังวล และเกิดความรู้สึกรู้ว่ามีผู้คอยดูแล เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ

10. ครูที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกันเป็นแหล่งของการให้แรงเสริม สนับสนุนให้เกิดความมั่นใจในการนำความรู้ใหม่ไปเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน การจัดทำมีเพื่อนในหน่วยงานเดียวกัน สังเกตการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน ฝึกวิเคราะห์การปฏิบัติงาน และช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน การฝึกวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานบ่อย ๆ ต่อไปบุคลากรเหล่านั้นจะพัฒนาจนสามารถวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของตนเอง อย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

11. การจัดการฝึกอบรมควรมีกระบวนการติดตามผลการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ โดยทั่วไปการติดตามผลการฝึกอบรมมักจะถูกกละเลย หรือถ้ามีจะเป็นการส่งแบบสอบถามถามผู้บังคับบัญชา หรือตัวผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน และตรงตามความเป็นจริง ดังนั้นผู้ดำเนินการฝึกอบรมควรมีวิธีการติดตามผลการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ทั้งในด้าน การให้ความช่วยเหลือ และศึกษาการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในด้านปัญหา อุปสรรค และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การติดตามผลการฝึกอบรมควรจะทำหลังสิ้นสุดการอบรมแล้ว 3 - 6 เดือน จึงจะสามารถวัดความคงทนของการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

จุดประสงค์ของกระบวนการฝึกอบรมโดยการสอนแนะ

การฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการสอนแนะ มีจุดประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะการสอน หรือรูปแบบการสอนที่ต้องการ
2. เพื่อให้เกิดความคงทนในการนำความรู้ และทักษะการสอนที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการสอนได้อย่างต่อเนื่อง
3. เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
5. เพื่อเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

6. เพื่อวินิจฉัยและแก้ไขข้อบกพร่องของการสอน
  7. เพื่อพัฒนาทักษะในการนำยุทธศาสตร์การสอนใหม่ๆ ไปใช้ในห้องเรียน
  8. เพื่อพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาวิชาชีพครู
  9. เพื่อพัฒนาครูให้ เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพ
  10. เพื่อช่วยเหลือครูใหม่ และเพิ่มความ เป็นผู้นำให้แก่ครูที่มีประสบการณ์
- การสอน
11. เพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปสู่ครูที่ไม่ได้รับการอบรม

ขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมแบบ เน้นการสอนแนะ

ลำดับขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรมแบบ เน้นการสอนแนะ มีดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม เป็นกระบวนการศึกษาสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และของบุคลากรในหน่วยงานนั้นที่สามารถแก้ไขได้โดยใช้กระบวนการฝึกอบรม รวมทั้งเป็นการศึกษาความต้องการในการเข้ารับการฝึกอบรมของบุคลากร กระบวนการในขั้นนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่จะทำให้การฝึกอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

กระบวนการในขั้นการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรมมีดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูล ประเภทของข้อมูลและผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม มีดังนี้

1.1 ประเภทของข้อมูล

- 1.1.1 ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการฝึกอบรม
- 1.1.2 สภาพปัจจุบัน ปัญหาของการดำเนินงานการฝึกอบรม
- 1.1.3 นโยบาย หรือสภาพปัญหา และความต้องการของหน่วยงาน
- 1.1.4 สภาพปัญหาของการปฏิบัติงาน และความต้องการในการเข้า

รับการอบรมของบุคลากรในหน่วยงาน

1.2 แหล่งข้อมูล และวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการฝึกอบรม ได้แก่ กระบวนการและเทคนิคการจัดฝึกอบรม หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม หลักการพัฒนาสมรรถภาพของมนุษย์ หลักและวิธีการสอนแนะ การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากหนังสือ ตำรา บทความและผลงานวิจัยต่างๆ

1.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการดำเนินการฝึกอบรม กระทำได้โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงานผลการดำเนินการฝึกอบรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการฝึกอบรมที่เหมาะสม สามารถจัดข้อบกพร่อง อุปสรรคและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

1.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย หรือสภาพปัญหาของหน่วยงาน และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานมีวิธีการที่สามารถรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้ ดังนี้

ก. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่สามารถรวบรวมข้อมูลที่เป็นสภาพความเป็นจริงและปัญหาในการปฏิบัติงาน ความรู้ ความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการทำงาน เจตคติ ความรู้สึก และความต้องการทั้งของผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร

ข. การสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่สามารถรวบรวมข้อมูลประเภทเดียวกันข้อ ก. แต่วิธีการนี้มีข้อได้เปรียบกว่าการสัมภาษณ์ คือเป็นวิธีการที่ลงทุนน้อย ประหยัดเวลา ผู้ตอบด้วยความสบายใจ และได้ข้อมูลมากกว่า

ค. การสังเกต เป็นวิธีการที่ใช้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ทำาให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพราะเป็นการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง ผู้สังเกตจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความละเอียดและทำงานเป็นระบบ จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

ง. การศึกษาเอกสาร วิธีการนี้เป็นการศึกษาเอกสารที่มีผู้จัดทำไว้แล้ว เช่น รายงานประจำปี รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แผนการสอน และนโยบายใหม่ๆ ของต้นสังกัด

จ. การวิเคราะห์งานและการประเมินผลงานเป็นวิธีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานแล้วนำผลการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่วางไว้ ถ้าผล

การปฏิบัติงานต่ำกว่ามาตรฐานจะต้องดำเนินการวิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อหาปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม

จ. การประชุมปรึกษาหารือ หรือการอภิปราย เป็นวิธีการที่นำมาใช้ร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น เมื่อได้ข้อมูลจากการสังเกต หรือการใช้แบบสอบถาม แล้วนำมาประชุมและอภิปรายร่วมกันเพื่อให้ได้สภาพปัญหาที่แท้จริง และเพื่อช่วยให้นักกลางเกิดความตระหนักถึงปัญหาในการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องแก้ไข

โดยทั่วไปแล้ว การรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมควรจะใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงตรงกับสภาพปัญหาของบุคลากรและหน่วยงาน และจะช่วยให้นักกลางตระหนักในความสำคัญของปัญหาที่ควรจะต้องดำเนินการแก้ไขเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

2. การสร้างเครื่องมือวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องตัดสินใจเลือกเครื่องมือที่จะใช้โดยพิจารณาจากลักษณะของงาน บรรยากาศของหน่วยงาน ความสามารถ งบประมาณ และเวลาที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีอยู่ เมื่อเลือกเครื่องมือแล้วจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือ และนำเครื่องมือนั้นไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่ดำเนินการรวบรวมมาวิเคราะห์หาสาเหตุ และความต้องการ ความจำเป็นในการฝึกอบรม

4. การกำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม เมื่อได้ปัญหาที่จำเป็นต้องใช้การฝึกอบรมเพื่อแก้ไขปัญหาแล้ว ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องพิจารณา จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ควรจะทำก่อน และกำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรมว่า จะเน้นการพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมในด้านใด ความรู้ ทักษะ หรือเจตคติ และจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คุณสมบัติ และความรู้พื้นฐานของผู้ที่จะเข้ารับการอบรม

2. ขั้นกำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรม

เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการฝึกอบรม พฤติกรรมหรือปัญหาการปฏิบัติงานที่ต้องการจะพัฒนาหรือแก้ไขแล้ว ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงนำสภาพปัญหานั้นมา กำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรม เพื่อแก้ไขปัญหาการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการสอนให้

สอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือความต้องการในการฝึกอบรมที่ได้กำหนดไว้

3. ขั้นสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

เมื่อกำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรมแล้ว ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องดำเนินการสร้างหลักสูตร ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการฝึกอบรมโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมจะต้องกำหนดให้ชัดเจน โดยระบุพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งจะต้องกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวัง สภาพการณ์หรือเงื่อนไขที่จะให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติ และเกณฑ์ที่กำหนดคุณภาพของพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการฝึกอบรมแต่ละครั้งควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะหรือความรู้เพียงเรื่องเดียว เพื่อไม่ให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความสับสน และเพื่อให้มีเวลาในการฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะอย่างคล่องแคล่วและชำนาญ

2. คัดเลือกเนื้อหาสาระ เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแล้วผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรม จะต้องคัดเลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การจัดเนื้อหาสาระจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการ เรียนรู้ และ เรียงลำดับเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานไปสู่เนื้อหาที่ซับซ้อน

3. คัดเลือกวิทยากร วิทยากร เป็นบุคคลที่สำคัญสำหรับกระบวนการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องคัดเลือกวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถตรงกับเรื่องที่อบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องทำความเข้าใจวางแผนการจัดการฝึกอบรมร่วมกับวิทยากรในด้านกิจกรรมที่จะใช้ในการฝึกอบรม และ เวลาที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้น

4. วางแผนการฝึกอบรม ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องดำเนินการวางแผนการฝึกอบรมร่วมกับวิทยากร ในด้านการคัดเลือกเทคนิคการฝึกอบรม การกำหนดการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องระมัดระวังงานด้านการจัดแบ่งเวลาระหว่างภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับเทคนิคการฝึกอบรมและเป้าหมายของการฝึกอบรม ถ้าเป้าหมายของการฝึกอบรมต้องการพัฒนาทักษะจะต้องกำหนดเวลาสำหรับการฝึกปฏิบัติประมาณร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมด (กรมการฝึกหัดครู, 2535)

5. เขียนเอกสารหลักสูตร

เอกสารหลักสูตรกำหนดให้มีองค์ประกอบหลักๆ ดังนี้ คือ

- (1) หลักการและเหตุผล
- (2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- (3) เนื้อหาสาระที่ใช้ในการฝึกอบรม
- (4) การดำเนินการฝึกอบรม
- (5) กำหนดการฝึกอบรม
- (6) การประเมินผลการอบรม
- (7) ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรม
- (8) งบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรม

6. จัดทำเอกสารประกอบการฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม ได้แก่

- (1) โครงการฝึกอบรม
- (2) เอกสารประกอบการศึกษาเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย เอกสารที่เป็นเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม แบบฝึกปฏิบัติ แบบฝึกหัด
- (3) แบบประเมินผลกระบวนการฝึกอบรม เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรมในด้านเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม วิทยากร เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรม และการฝึกปฏิบัติ
- (4) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการอบรม เป็นแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่มีต่อเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรม และแบบประเมินทักษะเรื่องฝึกอบรม

7. ประเมินคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารประกอบการฝึกอบรม นำหลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบการฝึกอบรมที่ต้องการประเมิน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะฝึกอบรม ประเมินคุณภาพตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น นำแบบประเมินที่ได้รับคืนมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

8. จัดเตรียมสื่อประกอบการฝึกอบรม

9. เตรียมการฝึกอบรม ติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมในเรื่อง วัน เวลา และสถานที่ที่จะใช้ในการฝึกอบรม และนัดหมายวิทยากรให้การฝึกอบรมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้

4. ขั้นตอนการฝึกอบรมในห้องอบรม

กระบวนการฝึกอบรมโดยการสอนแนะ มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาที่ผู้เข้ารับการอบรมไม่สามารถตัดแปลงความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน ดังนั้นกระบวนการฝึกอบรมโดยเน้นการสอนแนะ จึงเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อแก้จุดอ่อนดังกล่าว โดยแบ่งกระบวนการฝึกอบรมออกเป็น 2 กระบวนการ คือ การฝึกอบรมในห้องอบรม และการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของกิจกรรมการฝึกอบรมในห้องอบรม ดังนี้

1. นำเสนอทฤษฎีพื้นฐานของเรื่องที่จะฝึกอบรม วิทยากรจะต้องให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาทฤษฎีพื้นฐานของเรื่องที่จะทำการฝึกอบรม ซึ่งอาจจะให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาด้วยตนเองพร้อมกับการทำแบบฝึกหัด และวิทยากรบรรยายสรุป เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

2. วิทยากรสาธิตการสอนโดยทำการสาธิตในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน วิทยากรจะต้องเลือกเนื้อหา วิธีการ และกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกันมาสาธิต เพราะการให้ตัวอย่างที่หลากหลาย การสาธิตอย่างต่อเนื่องจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมวิเคราะห์แนวทางการนำความรู้ใหม่ไปใช้ได้อย่างชัดเจน

3. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติและวิทยากรให้ข้อมูลป้อนกลับ หลังการสาธิตจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีโอกาสฝึกฝนทักษะหลายๆครั้ง เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว ชำนาญและเกิดความมั่นใจในการนำความรู้ใหม่ไปใช้ ก่อนการฝึกปฏิบัติวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมควรศึกษาแผนการสอน และวางแผนการสังเกตการสอนร่วมกัน เมื่อผู้เข้ารับการอบรมทดลองสอนแล้ววิทยากรจะต้องให้ข้อมูลป้อนกลับโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์การสอนของตนเอง

4. ฝึกให้การสอนแนะซึ่งกันและกัน นอกจากจะฝึกปฏิบัติทักษะที่เป็นความรู้ใหม่แล้ว ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้รับการฝึกทักษะการให้การสอนแนะ เพื่อสามารถให้การสอนแนะแก่คนอื่นได้ ทักษะที่จะต้องฝึกได้แก่

- (1) การประชุมปรึกษาหารือก่อนสอน
- (2) การสังเกตการสอน ซึ่งประกอบด้วย การฝึกสร้าง และใช้เครื่องมือสังเกตการสอน และฝึกการสังเกตการสอน
- (3) การปรึกษาหารือหลังการสอน

(4) การวางแผนเพื่อพัฒนาการสอนในครั้งต่อไป

5. การประเมินผลการฝึกอบรม

5.1 การประเมินผลกระบวนการฝึกอบรม เป็นการประเมินความรู้สึกรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรม ในด้านหลักสูตรฝึกอบรม วิทยากร เทคนิคการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรม

5.2 ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการอบรม เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่มีต่อเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรม

5. **ขั้นตอนการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง**

การฝึกอบรมในสถานการณ์จริง เป็นกระบวนการให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมในสถานที่ที่ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติงานอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้

3. เพื่อช่วยเหลือในการแก้ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานกิจกรรมการฝึกอบรมในขั้นนี้ ได้แก่

1. วิทยากรให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยติดตามให้ความช่วยเหลือในหน่วยงานของผู้เข้ารับการอบรม อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีโอกาสปรึกษาปัญหา หรือขอคำแนะนำในการนำความรู้ไปปฏิบัติ

2. กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้เข้ารับการอบรมจับคู่กันผลัดเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สอนและเป็นผู้สอน

2.2 ประชุมปรึกษาหารือก่อนสอน ช่วยวางแผนและวิเคราะห์แผนการสอน กำหนดวิธีการสังเกตและเครื่องมือที่จะใช้ในการสังเกตการสอน

2.3 สังเกตการสอน โดยใช้เครื่องมือตามที่กำหนดไว้

2.4 ประชุมปรึกษาหารือหลังการสอน โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอนมาวิเคราะห์ ผู้ให้การสอนนั้นจะต้องฝึกให้ครูวิเคราะห์ตนเองโดยการใช้คำถามกระตุ้นให้ครูแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา

2.5 วางแผนการปรับปรุงการสอน โดยการกระตุ้นให้ครูกิจหาแนวทางการปรับปรุงการสอนของตนเองครั้งต่อไป

เป้าหมายของการสอนแนะ คือการพัฒนานิสัยของครูในการวิเคราะห์การสอนของตนเอง โดยถือว่าการสอนเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ครูจะต้องพัฒนาเทคนิควิธีสอนของตนเองสามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการสอนได้ ผู้สอนแนะจะทำหน้าที่กระตุ้นให้ครูกิจคิด พิจารณา และตัดสินใจเลือก วิธีการสอนของตนเอง พิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเองมากขึ้น โดยถือว่าครูเป็นศูนย์กลางของกระบวนการสอนแนะ เป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาทักษะการสอนของตนเอง วางแผน และคิดกิจกรรมการสอนของตนเอง รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลการสอนที่ผู้สอนแนะบันทึกไว้

การที่จะทำกิจกรรมการสอนแนะ เหล่านี้ได้จะต้องมีโปรแกรมฝึกการสอนแนะให้แก่ครูก่อนที่จะให้ครูเริ่มการสอนแนะซึ่งกันและกัน และในระยะแรกจะต้องมีการติดตามผล ในระหว่างที่ครูกำลังให้การสอนแนะซึ่งกันและกันด้วย

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมควรกระทำ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ เป็นการฝึกอบรมที่ทำให้ความสำคัญต่อขั้นตอนการประเมินผลการฝึกอบรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ การประเมินจึงต้องกระทำอย่างเป็นระบบ และจริงจัง

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม ควรจะทำหลังการฝึกอบรมในห้องอบรม สิ้นสุดลงไม่น้อยกว่า 3 เดือน เพื่อวัดความคงทนในการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้อาจจะใช้การสังเกตการปฏิบัติงานร่วมกับการสัมภาษณ์หรือการสอบถามความคิดเห็นทั้งของผู้ปฏิบัติงาน และของหัวหน้าหน่วยงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่

ตรงกัน และเชื่อถือได้

ข้อเสนอแนะในการนำกระบวนการสอนแนะไปใช้

การนำกระบวนการสอนแนะไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานประจำในโรงเรียน ควรดำเนินการดังนี้

1. โปรแกรมการฝึกอบรมครูประจำการจะต้องประกอบด้วยกระบวนการเหล่านี้ คือ การนำเสนอความรู้ใหม่ การสาธิตให้ดูเป็นแบบอย่าง การฝึกปฏิบัติทั้งทักษะที่เป็นความรู้ใหม่และการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้ผู้เข้ารับการอบรมมีโอกาสให้การสอนแนะซึ่งกันและกัน

2. พยายามใช้กระบวนการสอนแนะหลายรูปแบบ เช่น ให้นักบริหารและครูที่มีประสบการณ์ได้มีโอกาสเป็นผู้สอนแนะคนอื่น หรือให้ครูใหม่ได้รับการสอนแนะจากครูที่มีประสบการณ์การสอน หรือใช้การสอนแนะกับครูที่ใหม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ผู้ที่เกิดความท้อถอย และขาดความกระตือรือร้นในการสอน และการสอนแนะระหว่างเพื่อนครูที่อยู่ในสายชั้นเดียวกัน

3. สร้างบรรยากาศของการสนับสนุนให้เกิดกระบวนการสอนแนะในโรงเรียน โดย

3.1 กระตุ้นให้ครูจับคู่หรือจัดกลุ่มสอนแนะซึ่งกันและกันในการที่จะพัฒนาทักษะการสอนใดทักษะหนึ่งอย่างต่อเนื่อง

3.2 จัดโปรแกรมการฝึกอบรมครู โดยการให้ครูวิเคราะห์ตนเองว่าขาดทักษะการสอนด้านใด และมีความประสงค์ที่จะพัฒนาทักษะใดให้ดีขึ้น แต่ไม่สามารถที่จะปรับปรุงด้วยตนเอง จึงต้องการให้ฝ่ายบริหารจัดการฝึกอบรมให้

3.3 จัดตารางว่างให้ครูสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านตารางแผนการสอน สังเกตการสอน และประชุมปรึกษาหารือหลังการสอน

3.4 ให้การสนับสนุนทางวาจา โดยการยกย่องชมเชยผู้ที่มีความพยายามในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในที่ประชุมคณะครู และทำเป็นหนังสือเวียนให้ครูในโรงเรียนทราบ

4. พยายามให้การสอนแนะเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำของครู ให้นักครูมีความ

เคยชินที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน สังเกตการสอนซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน และถ่ายทอดความรู้ใหม่ให้แก่ครูคนอื่น

5. จัดโปรแกรมการฝึกอบรมความรู้และทักษะกระบวนการสอนให้แก่คณะครูในโรงเรียน ความรู้ที่ควรจัดในโปรแกรมการฝึกอบรมทักษะกระบวนการสอนนั้นจะประกอบด้วย

- (1) ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- (2) ทฤษฎีการสอนแนะ
- (3) การสร้างและการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน
- (4) เทคนิคการประชุมปรึกษาหารือ
- (5) เทคนิคการให้ข้อมูลป้อนกลับ
- (6) การสาธิตและการฝึกปฏิบัติการทำการสอนแนะ ได้แก่ การให้คำปรึกษาหารือ การใช้เครื่องมือสังเกตการสอน การให้ข้อมูลป้อนกลับ
- (7) การจัดโครงสร้างองค์กร เพื่อนำกระบวนการสอนแนะไปใช้ในโรงเรียน

ประโยชน์ของการนำกระบวนการสอนแนะไปใช้ในโรงเรียน

การสอนแนะมีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ครูมีโอกาสศึกษายุทธวิธีการสอนใหม่ได้บ่อย และพัฒนาทักษะการสอนสูงเกินกว่าการฝึกอบรมโดยวิธีรูปแบบอื่น
2. ช่วยให้ผู้ครูสามารถนำยุทธวิธีการสอนใหม่ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ผู้ครูเกิดความคงทนในความรู้และทักษะของการนำยุทธวิธีการสอนใหม่ได้ยาวนานกว่าการฝึกอบรมโดยวิธีรูปแบบอื่น
4. การฝึกอบรมที่เน้นเทคนิคที่เฉพาะเจาะจง เป็นรูปธรรม จะทำให้ผู้ครูสามารถนำไปใช้ปฏิบัติการสอนในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ช่วยให้ผู้ครูเข้าใจเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการสอนของตนเองชัดเจนขึ้น
6. กระตุ้นให้ผู้ครูมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้ช่วยเหลือสนับสนุนกัน มีโอกาสแสดงพฤติกรรมที่ตอบเกี่ยวกับการเรียนการสอนและ

กล้าทดลองนำสิ่งใหม่ๆ มาใช้สอนในชั้นเรียน

7. การสังเกตการสอนของครูคนอื่น บางอย่างมีคุณค่า มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการสอนของตนเอง ทำให้ได้เทคนิคการสอนที่มีค่าเพิ่มขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการประเมินกระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ

การประเมินผลการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนแนะ ผู้วิจัยศึกษาโดยการนำกระบวนการฝึกอบรมที่ปรับปรุงคุณภาพแล้วไปทดลองใช้ โดยการจัดฝึกอบรมให้แก่ครูประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยแบ่งขั้นตอนการทดลองออกเป็น 7 ขั้นตอน คือการวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม การกำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การเตรียมการอบรม การดำเนินการฝึกอบรมในห้องอบรม การดำเนินการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง และการประเมินผลการฝึกอบรม ผลการประเมินการทดลองใช้กระบวนการฝึกอบรม ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการฝึกอบรมในห้องอบรม แบ่งออกเป็น

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการจัดฝึกอบรมในห้องอบรม
- 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องที่ฝึกอบรม

ส่วนที่ 2 ผลการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง แบ่งออกเป็น

- 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคงทนด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในเรื่องที่อบรม
- 2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของทักษะการสอน เรื่องที่อบรม

ในการนำเสนอข้อมูลผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

N แทนจำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

X	แทนค่าเฉลี่ย
S.D.	แทนค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทนค่าสถิติทดสอบที
df.	แทนชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทนผลบวกกำลังสอง
MS	แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง
F	แทนค่าสถิติทดสอบเอฟ
**	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการดำเนินการฝึกอบรมในห้อง
อบรม

กระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนนั้นมีลักษณะเด่นที่สำคัญ คือกระบวนการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การฝึกอบรมในห้องอบรม และการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่าการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้ครูใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและพบว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาของครูด้วยกัน ครูต้องการที่จะพัฒนาตนเองตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยการนำทักษะกระบวนการไปใช้ในการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสภาพปัญหาและความต้องการนี้มากำหนดเป็น เรื่องใช้ในการฝึกอบรมเพื่อการศึกษาผลของกระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการสอนและผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้ชื่อโครงการฝึกอบรมว่า โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการสอนโดยกระบวนการสอนแนะ : การพัฒนาทักษะกระบวนการ 9 ขั้น โดยใช้เวลาฝึกอบรม 5 วัน ระหว่างวันที่ 10-14 ตุลาคม 2537 ณ อาคารสัมมนาหอสมุด สถาบันราชภัฏจันทรเกษม โดยมีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 36 คน ผลของการจัดฝึกอบรมในห้องอบรม ผู้วิจัยศึกษาโดยประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อกระบวนการฝึกอบรมในด้านหลักสูตรฝึกอบรม กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมและการบริหาร และการจัดฝึกอบรม รวมทั้งประเมินความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม และการคาดการณ์การนำความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติ ผลการ

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดฝึกอบรม
- 1.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ฝึกอบรม
- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดฝึกอบรม
  - ก. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัว และสภาพการณ์ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวและสภาพการทำงาน

สถานภาพส่วนตัว และสภาพการทำงาน	ความถี่ n = 36	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2	5.6
หญิง	34	94.4
2. อายุ		
31 - 40 ปี	9	25.0
41 - 50 ปี	14	38.9
51 - 60 ปี	13	36.1
3. อายุราชการ		
1 - 5 ปี	1	2.8
6 - 10 ปี	1	2.8
11 - 15 ปี	10	27.8
16 - 20 ปี	8	22.2
21 ปีขึ้นไป	16	44.4

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวและสภาพการทำงาน (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัว และสภาพการทำงาน	ความถี่ n = 36	ร้อยละ
4. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	11.1
ปริญญาตรี	31	86.1
ปริญญาโท	1	2.8
5. ระดับชั้นที่ทำการสอน		
ประถมศึกษาปีที่ 3	11	30.6
ประถมศึกษาปีที่ 4	9	25.0
ประถมศึกษาปีที่ 5	13	36.1
ประถมศึกษาปีที่ 6	3	8.3
6. จำนวนคาบที่ทำการสอน		
60 คาบขึ้นไป	12	33.3
51 - 60 คาบ	18	50.0
41 - 50 คาบ	4	11.1
31 - 40 คาบ	2	5.6
7. ภาระงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย (ตอบได้มากกว่า 1 งาน)		
หัวหน้ากลุ่มวิชา, หัวหน้าสายชั้น	6	16.7
งานสหกรณ์	10	27.8
การเงิน สวัสดิการ	4	11.1
โครงการอาหารกลางวัน	5	13.8
หัวหน้ายุวกาชาด	2	5.6
ห้องสมุด	1	2.8

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวและสภาพการทำงาน (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัว และสภาพการทำงาน	ความถี่ n = 36	ร้อยละ
งานชุมนุม	3	8.3
งานทะเบียน	1	2.8
ฝึกซ้อมกีฬา	3	8.3
ฝึกซ้อมดุริยางค์	1	2.8
งานวัดและประเพณีผล	2	5.6
เลขาของกลุ่มโรงเรียน	2	5.6
งานทะเบียน	1	2.8
ไม่ได้รับมอบหมายงานอื่น	4	11.1
8. การเตรียมการสอน		
เตรียมการสอนตลอดปี	6	16.7
เตรียมการสอนตลอดภาคเรียน	12	33.3
เตรียมล่วงหน้าและก่อนสอน	18	50.0
9. การปฏิบัติในการเตรียมการสอน		
เตรียมการสอนตามลำพัง	8	22.2
ช่วยกันทำในระดับสายชั้น	11	30.5
ช่วยกันในระดับกลุ่มโรงเรียน	7	19.4
ปรึกษารื้อกับเพื่อนในโครงการ	11	30.5
10. การเข้ารับการอบรมการสอนโดยใช้		
ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น		
เคยเข้ารับการอบรม	30	83.3
ไม่เคยเข้ารับการอบรม	6	16.6

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวและสภาพการทำงาน (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัว และสภาพการทำงาน	ความถี่ n = 36	ร้อยละ
11. การทำแผนการสอนโดยผู้ใช้ ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น		
ทำแผนการสอน	25	69.4
ไม่ได้ทำแผนการสอน	11	30.5
12. การได้รับเอกสารเกี่ยวกับการสอน โดยผู้ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น		
ได้รับ	24	66.6
ไม่ได้รับ	12	33.3
13. ความสามารถในการจัดการสอนโดย ใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ตามคำ แนะนำในเอกสาร		
ทำได้	16	66.6
ทำไม่ได้	3	12.50
เตรียมล่วงหน้าและก่อนสอน	18	50.0
ไม่แน่ใจ	5	20.83

จากตารางที่ 17 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.4) เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุดคือร้อยละ 38.9 ประสบการณ์ทำงานสูงสุด 21 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ทำการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด ร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่าง ทำการสอนระหว่าง 51-60 คาบ ร้อยละ 5.56 รับผิดชอบสอนน้อยที่สุดคือ 31-40 คาบ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างรับผิดชอบภาระงานอื่นที่เป็นงาน

ประจํานอกเหนือจากงานสอน งานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติมากที่สุดคืองานสหกรณ์
(ร้อยละ 25)

การเตรียมการสอนของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50) จะเตรียมการสอน
ล่วงหน้าและก่อนสอน ร้อยละ 30.6 ช่วยกันเตรียมการสอนในระดับสายชั้นเดียวกันและกับ
เพื่อนครูที่อยู่โครงการเดียวกัน ร้อยละ 83.3 เคยเข้ารับการอบรมการสอนโดยใช้ทักษะ
กระบวนการ 9 ขั้น ร้อยละ 69.4 เคยทำแผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น
ร้อยละ 66.6 เคยได้รับเอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น และ
ร้อยละ 66.6 สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตาม
คำแนะนำในเอกสารได้

ข. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดฝึกอบรม
ในห้องอบรม

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้เข้ารับการ
อบรมที่มีต่อการดำเนินการฝึกอบรมมีดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
ที่มีต่อการจัดฝึกอบรม

	ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรม	
	$\bar{X}$	S.D.
การจัดฝึกอบรม		
ด้านหลักสูตรฝึกอบรม	4.60	0.40
ด้านกิจกรรมฝึกอบรม	4.54	0.28
ด้านการบริหารและการจัดฝึกอบรม	4.69	0.33

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินการฝึกอบรมที่
ผู้วิจัยจัดขึ้นอยู่ในระดับดีมากที่สุด ด้านที่ได้รับการประเมินว่ามีประสิทธิภาพสูงสุดคือ ด้าน
การบริหารและการจัดฝึกอบรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ด้านทักษะกระบวนการ 9 ชั้นที่ได้รับจากการฝึกอบรมและการนำไปสู่การปฏิบัติ

ความรู้เกี่ยวกับทักษะ กระบวนการ 9 ชั้น	ด้านความรู้		ความเป็นไปได้ใน การนำไปปฏิบัติ		ค่าสหสัมพันธ์ r
	ความเข้าใจที่ได้รับ				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เนื้อหาด้านทักษะกระบวนการ 9 ชั้น	4.66	0.89	3.97	1.10	0.71*
2. การวางแผนการสอนโดยใช้ ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น	3.90	1.01	3.75	1.27	0.77*
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.26	1.00	4.04	1.16	0.84*
4. การใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน คิดวิเคราะห์และวางแผนแก้ปัญหา	4.15	0.91	4.15	0.90	0.80*
5. การเลือกเทคนิควิธีสอนที่เหมาะสม กับการใช้ทักษะกระบวนการในการ สอน	4.07	0.89	3.98	0.95	0.85*
6. บทบาทของครูในการส่งเสริม ให้นักเรียนวางแผนและลงมือปฏิบัติ งานด้วยตนเอง	4.21	0.94	3.93	1.01	0.79*
7. เทคนิคการประเมินผลงานของ นักเรียน	3.93	1.14	3.90	1.00	0.83*
รวม	4.08	0.84	3.96	0.85	0.85*

* P <.05

จากตารางที่ 19 สรุปได้ว่าความรู้ ความเข้าใจที่ผู้เข้ารับการอบรมประเมินว่าได้รับจากการฝึกอบรมมากที่สุด คือ ความรู้ในด้านเนื้อหาที่เป็นทักษะกระบวนการ 9 ชั้น รองลงมา คือ ความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บทบาทของครูในการส่งเสริมให้นักเรียนวางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด เนื้อหาที่ครูประเมินว่าได้รับความรู้ความเข้าใจน้อยกว่าด้านอื่น คือการวางแผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น

ในด้านความเป็นไปได้ในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ผู้เข้ารับการอบรมประเมินว่าเรื่องที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด คือ การใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ที่เรื่องที่ครูประเมินว่าจะนำไปสู่การปฏิบัติได้น้อยการกว่าทุกด้าน คือ การวางแผนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ กับความเป็นไปได้ในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก นั่นคือทุกด้านที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูง ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีแนวโน้มเห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงในการนำไปปฏิบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
เกี่ยวกับความรู้ด้านการสอนแนะที่ได้รับจากการฝึกอบรม และการนำไปสู่การปฏิบัติ

ความรู้ด้านการสอนแนะ	ด้านความรู้		ความเป็นไปได้ใน		ค่าสหสัมพันธ์
	ความเข้าใจที่ได้รับ		การนำไปปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	r
1. การเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการ สังเกตการสอน	4.07	0.91	3.82	0.97	0.88*
2. การสร้างเครื่องมือสังเกตการสอน	3.93	0.97	3.81	0.92	0.87*
3. การใช้คำถามกระตุ้นให้เพื่อนครู แสดงความคิดเห็น	4.18	1.01	4.00	1.00	0.84*
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับและการ วิเคราะห์พฤติกรรมการสอน	4.15	0.90	3.93	0.90	0.87*
รวม	4.08	0.91	3.89	0.89	0.86*

* $P < .05$

จากตารางที่ 20 สรุปได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมประเมินว่าความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับมากที่สุดในการสอนแนะ ได้แก่ การใช้คำถามกระตุ้นให้เพื่อนครูแสดงความคิดเห็น ด้านที่ประเมินว่าได้รับความรู้น้อยกว่าด้านอื่น คือการสร้างเครื่องมือสังเกตการสอน ในด้านความเป็นไปได้ในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติผู้เข้ารับการอบรมประเมินว่ามีความเป็นไปได้สูงในการนำความรู้ด้านการใช้คำถามกระตุ้นให้เพื่อนครูแสดงความคิดเห็นไปสู่การปฏิบัติ

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ กับความเป็นไปได้ในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก นั่นคือทุกด้านที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูง ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีแนวโน้มเห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดพบว่าผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ เห็นว่าการจัดฝึกอบรมครั้งนี้เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์สำหรับตัวครู ทา ทำให้ได้รับความกระจ่างในเรื่องของการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นอย่างแท้จริง ต้องการให้มีการเผยแพร่ความรู้นี้ไปถึงเพื่อนครูในโรงเรียน และต้องการให้โรงเรียนส่งตัวแทนครูทุกระดับชั้นมาเข้ารับการฝึกอบรม

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ฝึกอบรม

ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ฝึกอบรมโดยทำการทดสอบ 2 ด้าน คือ

1) เรื่องที่เป็นสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ในการปรับปรุงการสอน คือการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น

2) เรื่องการสอนแนะ

การดำเนินงานทดสอบความรู้ ความเข้าใจในห้องอบรม ผู้วิจัยทำการทดสอบ 2 ครั้งคือ ทดสอบก่อนการอบรม และทดสอบในวันสุดท้ายของการฝึกอบรมในห้องอบรม โดยทำการทดสอบผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด การนำเสนอข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอโดยการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 แบ่งเป็นกลุ่ม 1/1 และ 1/2 กลุ่มตัวอย่างที่ 2 แบ่งเป็นกลุ่ม 2/1 และ 2/2 และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 แบ่งเป็น 3/1 และ 3/2 โดยทุกกลุ่มมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน คือ 6 คน ในการทดสอบก่อนการอบรม ผู้วิจัยไม่ได้ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างที่ 2/1 เนื่องจากเป็นผู้ที่เข้าโครงการภายหลังการฝึกอบรมในห้องอบรม ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบก่อนเริ่มการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้น และการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่ทดสอบก่อนการฝึกอบรมในห้องอบรมและหลังการฝึกอบรมในห้องอบรม

กลุ่ม	จำนวน คน (n)	ความรู้ความเข้าใจ ก่อนการฝึกอบรม ในห้องอบรม		ความรู้ความเข้าใจ หลังการฝึกอบรม ในห้องอบรม		t
		$\bar{X}_1$ (30)	S.D.	$\bar{X}_2$ (30)	S.D.	
กลุ่ม 1						
1/1	6	23.17	2.48	26.50	4.04	-2.99*
1/2	6	23.17	5.31	25.83	3.19	-2.12*
กลุ่ม 2						
2/1	6	20.33	3.62	25.83	2.64	-3.05*
2/2	6	-	-	20.17	3.06	-
กลุ่ม 3						
3/1	6	22.00	5.14	25.33	2.94	-1.57
3/2	6	22.83	4.35	26.00	2.00	-1.68

* $p < .05$

จากตารางที่ 21 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องทักษะกระบวนการ 9 ชั้น และการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ 1/1, 1/2 และ 2/1 ที่ได้รับการทดสอบก่อนการฝึกอบรมในห้องฝึกอบรม กับค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้รับการทดสอบหลังการฝึกอบรมในห้องอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่

2/2 ไม่ได้รับการทดสอบก่อนการอบรม เนื่องจากได้รับการกำหนดให้เป็นผู้ที่ได้รับการสอนแนะจากผู้ที่ได้รับการอบรมจึงไม่มีผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการดำเนินการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง

หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในห้องอบรม ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงโดยการติดตามให้ความช่วยเหลือครูในการนำความรู้เรื่องการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขึ้นไปใช้สอนในห้องเรียน โดยติดตามสังเกตพฤติกรรมการสอนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 ในห้องเรียน ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างจับคู่ให้การสอนแนะซึ่งกันและกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ 2 (2/1) (จำนวน 6 คน) จับคู่กับเพื่อนครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม (จำนวน 6 คน) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ 2/2 และให้กลุ่มตัวอย่างที่ 3 (จำนวน 12 คน) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ 3/1 และ 3/2 จับคู่กันเองให้การสอนแนะซึ่งกันและกัน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จะต้องสังเกตการสอนและสังเกตพฤติกรรมการสอนแนะซึ่งกันและกัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ 1/1 และ 1/2 เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงคงปฏิบัติตามสอนตามปกติ ผลการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคงทนด้านความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติต่อเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรม

ก. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคงทนด้านความรู้ ความเข้าใจในเรื่องทักษะกระบวนการ 9 ขึ้น และการสอนแนะ

ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ขึ้น และการสอนแนะฉบับเดียวกับที่วัดก่อนและหลังการฝึกอบรมในห้องอบรม วัดกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง (หลังการฝึกอบรมในห้องอบรม 4 เดือน) และผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ทดสอบไว้เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในห้องอบรม ผลของข้อมูลที่ได้คือความคงทนในด้านความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรม รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 22-25

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้น และการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่ทดสอบหลังการฝึกอบรมในห้องอบรม และหลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง

กลุ่ม	จำนวน คน (n)	ความรู้ความเข้าใจ หลังการฝึกอบรม ในห้องฝึกอบรม		ความรู้ความเข้าใจ หลังการฝึกอบรมใน สถานการณ์จริง		t
		$\bar{X}_2$ (30)	S.D.	$\bar{X}_3$ (30)	S.D.	
กลุ่ม 1						
1/1	6	26.50	4.04	21.83	2.64	4.08*
1/2	6	25.83	3.19	22.83	4.79	1.77
กลุ่ม 2						
2/1	6	25.83	2.64	26.00	2.28	- .10
2/2	6	20.17	3.06	21.83	3.06	-7.91*
กลุ่ม 3						
3/1	6	25.33	2.94	25.33	2.65	.00
3/2	6	26.00	2.00	26.17	3.31	-.16

* P < .05

จากตารางที่ 22 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องทักษะกระบวนการ 9 ชั้นและการสอนแนะ (จำนวน 30 ข้อ) ของกลุ่มตัวอย่างที่ 1/1 และ 2/2 ที่ได้รับการทดสอบหลังการฝึกอบรมในห้องฝึกอบรม กับค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้รับการทดสอบ

หลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้รับการทดสอบหลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงของกลุ่มตัวอย่างที่ 1/1 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้รับการทดสอบหลังการฝึกอบรมในห้องอบรม ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2/2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้รับการทดสอบหลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้รับการทดสอบหลังการฝึกอบรม

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้น และการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม หลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง

กลุ่ม	จำนวน คน (n)	ความรู้ความเข้าใจ	
		$\bar{X}$ (30)	S.D.
=====			
กลุ่ม 1			
1/1	6	21.83	2.64
1/2	6	22.83	4.79
กลุ่ม 2			
2/1	6	26.00	2.28
2/2	6	21.83	3.06
กลุ่ม 3			
3/1	6	25.33	2.66
3/2	6	26.17	3.31
=====			

จากตารางที่ 23 จากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้น และการสอนแนะ (จำนวน 30 ข้อ) ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม เมื่อมาเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ได้ผลดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนค่าผลต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้นและการสอนแนะที่ทดสอบกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	127.33	5	25.47	2.44
ภายในกลุ่ม	312.67	30	10.42	
รวม	440.00	35		

จากตารางที่ 24 แสดงว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการ 9 ชั้น และการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคงทนด้านเจตคติต่อกระบวนการสอน

แนะ

ผู้วิจัยวัดเจตคติของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อการสอนแนะ เมื่อกลุ่มตัวอย่างกลับไปปฏิบัติงานตามปกติที่โรงเรียนก่อนที่จะเริ่มกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณืจริง และวัดซ้ำอีกครั้งหนึ่งเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในสถานการณืจริง กล่าวคือ หลังจากการวัดครั้งแรก 4 เดือน นำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการวัดครั้งหลังมาเปรียบเทียบกับการวัดเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในห้วงอบรม ผลของข้อมูลที่ได้คือความคงทนในด้านเจตคติที่มีต่อการสอนแนะ รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางที่ 25 - 27

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติ ซึ่งการสอนแนะทั้งฉบับของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน คน (n)	เจตคติต่อการสอนแนะ ก่อนการฝึกอบรม ในสถานการณืจริง		เจตคติต่อการสอนแนะ หลังการฝึกอบรม ในสถานการณืจริง		t
		$\bar{X}_1$	S.D.	$\bar{X}_2$	S.D.	
กลุ่ม 1						
1/1	6	109.71	7.50	107.28	6.18	3.38*
1/2	6	112.40	11.86	109.80	10.62	2.80*
กลุ่ม 2						
2/1	6	118.17	7.63	121.33	7.15	-.78
2/2	6	107.33	11.27	114.17	11.02	-1.15
กลุ่ม 3						
3/1	6	107.00	9.44	118.33	13.55	-3.11*
3/2	6	111.50	9.97	107.33	14.13	.63

* $P < .05$

จากตารางที่ 25 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติของกลุ่มตัวอย่างที่ 1/1 1/2 และ 3/1 ที่ได้รับการทดสอบหลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงกับค่าเฉลี่ยของคะแนนที่วัดก่อนการอบรมในสถานการณ์จริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการอบรมในสถานการณ์จริง

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่ทดสอบหลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง

กลุ่ม	จำนวนคน n	เจตคติต่อการสอนแนะ	
		$\bar{X}$	S.D.
กลุ่ม 1			
1/1	6	107.28	6.18
1/2	6	109.80	10.62
กลุ่ม 2			
2/1	6	121.33	7.15
2/2	6	114.17	11.02
กลุ่ม 3			
3/1	6	118.33	13.15
3/2	6	107.33	14.14

จากตารางที่ 26 จากค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติที่ทดสอบหลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม มีค่าใกล้เคียงกันเมื่อนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวน ได้ผลปรากฏ ดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อการสอนแนะของกลุ่ม
ตัวอย่างทุกกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1067.91	5	213.58	1.88
ภายในกลุ่ม	3407.06	30	113.57	
รวม	4474.97	35		

จากตารางที่ 27 แสดงว่าเจตคติต่อการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคงทนของทักษะด้านการสอนและ
 ำกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณั้จริงผู้วิจัยำให้กลุ่มตัวอย่างที่ 2/1
 กับ 2/2 และกลุ่มตัวอย่างที่ 3/1 กับ 3/2 ำให้การสอนแณะซึ่งกันและกันโดยเปลี่ยนบทบาท
 กันเป็นผู้สอนและผู้สอนแณะ และให้สังเกตพฤติกรรมการสอน และพฤติกรรมการสอนแณะคนละ
 4 ครั้งผู้วิจัยนำผลจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนแณะทั้ง 4 ครั้งมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อ
 เปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนน การำให้การสอนแณะซึ่งกันและกันจำนวน 4 ครั้ง
 ของกลุ่มตัวอย่างที่ 2/1, 2/2, และ 3/1, 3/2 และศึกษาความคงทนของทักษะด้านการ
 สอนแณะ โดยการเปรียบเทียบผลต่างระหว่างผลจากการสังเกต ครั้งที่ 1 กับผลจากการ
 สังเกตครั้งที่ 4 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ไม่มีกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณั้จริงจึงไม่มี
 การนำเสนอข้อมูลด้านการสอนแณะของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์ในการแบ่งความหมายค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติการสอนแณะมีดังนี้

1. การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรม
 การสอนแณะในแต่ละด้าน

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
0.76-1.00	ปฏิบัติมากที่สุด
0.51-0.75	ปฏิบัติมาก
0.26-0.50	ปฏิบัติน้อย
0.00-0.25	ปฏิบัติน้อยที่สุด

2. การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของผลการำให้การสอนแณะในแต่ละด้าน

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
3.51-4.00	ดีมาก หรือ เป็นประโยชน์มากที่สุด
2.51-3.50	ดี หรือ เป็นประโยชน์มาก
1.51-2.50	ไม่ค่อยดี หรือ เป็นประโยชน์น้อย
1.00-1.50	ไม่ดี หรือ เป็นประโยชน์น้อยที่สุด

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางที่ 28 - 34

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติการสอนแนะ และผลการเรียนการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม ที่ให้การสอนแนะซึ่งกันและกันในแต่ละครั้งที่ 1 กับ ครั้งที่ 4

กลุ่ม	จำนวน	ด้านการปฏิบัติการสอนแนะ				t	ด้านผลการเรียนการสอนแนะ				
		ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 4			ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 4		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
=====											
กลุ่ม 2											
2/1	6	.75	.09	.75	.05	-.01	3.35	.39	3.45	.24	-.52
2/2	6	.73	.14	.76	.16	-.37	3.32	.34	3.55	.21	-1.39
กลุ่ม 3											
3/1	6	.81	.09	.80	.10	.10	3.45	.20	3.56	.14	-1.03
3/2	6	.81	.18	.84	.15	-.24	3.59	.32	3.61	.30	-.12
=====											

จากตารางที่ 28 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติการสอนแนะ และผลการปฏิบัติกิจกรรมการสอนแนะที่ได้จากการสังเกต ครั้งที่ 4 เมื่อเริ่มการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง กับค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการสังเกตครั้งที่ 4 เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมใน สถานการณ์จริงของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการสังเกตครั้งที่ 1 เมื่อเริ่มการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง แต่ คะแนนไม่สูงพอที่จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลรวมของการปฏิบัติการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน คน (n)	การปฏิบัติการสอนแนะ	
		$\bar{X}$	S.D
กลุ่ม 2			
2/1	6	.75	.09
2/2	6	.73	.12
กลุ่ม 3			
3/1	6	.78	.09
3/2	6	.82	.13

จากตารางที่ 29 จากค่าเฉลี่ยของผลรวมของคะแนนที่ได้จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการสอนแนะจำนวน 4 ครั้งของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม เมื่อนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนได้ผลปรากฏดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการปฏิบัติการสอนแนะของกลุ่ม
ตัวอย่างทุกกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	.1386	3	.0462	3.8405*
ภายในกลุ่ม	1.3953	116	.0120	
รวม	1.5339	119		

* $P < .05$

จากตารางที่ 30 แสดงว่าการปฏิบัติการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมการ
การสอนแนะระหว่างกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ } 2/2 \quad \bar{X}_1 = .73$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ } 2/1 \quad \bar{X}_2 = .75$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ } 3/1 \quad \bar{X}_3 = .78$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ } 3/2 \quad \bar{X}_4 = .82$$

ค่าสถิติ	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_4$
$\bar{X}_1$		.02	.05	.09*
$\bar{X}_2$			.03	.07
$\bar{X}_3$				.04
$\bar{X}_4$				

จากตารางที่ 31 แสดงว่าการปฏิบัติการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ 2/2 และ
กลุ่มตัวอย่างที่ 3/2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 32 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลรวมของการผลการปฏิบัติ
การสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน คน (n)	การปฏิบัติการสอนแนะ	
		$\bar{X}$	S.D
กลุ่ม 2			
2/1	6	3.36	.28
2/2	6	3.33	.31
กลุ่ม 3			
3/1	6	3.45	.20
3/2	6	3.57	.29

จากตารางที่ 32 จากค่าเฉลี่ยของผลรวมของคะแนนที่ได้จากการสังเกตผลของ
การปฏิบัติกิจกรรมการสอนแนะจำนวน 4 ครั้งของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม เมื่อนำไปวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียวโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ได้ผลปรากฏดังตารางที่ 33

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนผลการปฏิบัติกิจกรรมการสอนแนะ
ของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1.0436	3	.3479	4.57*
ภายในกลุ่ม	8.8307	116	.0716	
รวม	9.8743	119		

* $P < .05$

จากตารางที่ 33 เมื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติกิจกรรมการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') ได้ผลปรากฏดังตารางที่ 34

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนเฉลี่ยผลการปฏิบัติกิจกรรมการให้การสอนแนะระหว่างกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 2/2 } \bar{X}_1 = 3.33$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 2/1 } \bar{X}_2 = 3.36$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 3/1 } \bar{X}_3 = 3.45$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 3/2 } \bar{X}_4 = 3.57$$

ค่าสถิติ	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_4$
$\bar{X}_1$		.03	.12	.24*
$\bar{X}_2$			.09	.21*
$\bar{X}_3$				.12
$\bar{X}_4$				

จากตารางที่ 34 แสดงว่าผลการปฏิบัติกิจกรรมการสอนแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ 2/1 และ 2/2 แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ 3/2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางการสอน

ในกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการสอนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 และ ที่ 3 จำนวน 5 ครั้ง โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการสอนก่อนเริ่มกระบวนการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง 1 ครั้ง และสังเกต 2 สัปดาห์ต่อ 1 ครั้ง ในเดือนมกราคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์รวมการสังเกตคนละ 5 ครั้ง ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยของผลการสังเกตพฤติกรรมการสอนครั้งที่ 2-4 มาเปรียบเทียบกับผลการสังเกตครั้งที่ 1 เพื่อหาพัฒนาการของการสอน รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตารางที่ 35-38

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการสังเกตการสอนโดยใช้ทักษะ
กระบวนการ 9 ชั้นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามครั้งที่สังเกตการสอน

ครั้งที่ สังเกตการสอน	ทักษะการสอน กลุ่ม 2/1		ทักษะการสอน กลุ่ม 2/2		ทักษะการสอน กลุ่ม 3/1		ทักษะการสอน กลุ่ม 3/2		t
	_____		_____		_____		_____		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	14.28	6.02	10.62	1.78	16.87	7.10	17.83	6.33	1.92
2	19.11	9.74	13.32	3.22	19.78	9.96	20.75	6.78	1.07
3	18.96	8.25	16.26	4.17	19.22	5.19	19.50	7.62	.32
4	19.69	9.93	16.47	5.39	18.17	6.32	22.87	5.63	.89
5	19.46	4.17	15.76	3.76	27.00	4.92	30.96	2.77	18.15*

* $P < .05$

จากตารางที่ 35 แสดงว่าคะแนนที่ได้จากการสังเกตการสอนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม โดยกลุ่มมีคะแนนสูงขึ้นจากการสังเกต
การสอนในครั้งแรกทั้ง 4 กลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการสังเกตการสอนครั้งที่ 5 ของ
กลุ่มตัวอย่างที่ 3/2 แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
พัฒนาการทางการสอนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน คน (n)	พัฒนาการทางการสอน	
		$\bar{X}$	S.D.
กลุ่ม 2			
2/1	6	16.22	17.68
2/2	6	12.71	8.59
กลุ่ม 3			
3/1	6	29.10	9.26
3/2	6	36.28	10.62

จากตารางที่ 36 จากค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการทางการสอนของแต่ละ
กลุ่มที่ได้จากการนำผลการสังเกตการสอนครั้งที่ 5 มาเปรียบเทียบกับผลการสังเกตการสอน
ครั้งที่ 1 เมื่อนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนได้ผลปรากฏดังตารางที่ 37

ศูนย์วิจัยทางพฤกษศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพัฒนาการทางการสอนของ
กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2957.05	3	985.68	6.74*
ภายในกลุ่ม	2923.89	20	146.19	
รวม	5880.94	23		

* $P < .05$

จากตารางที่ 37 แสดงพัฒนาการทางการสอนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของคะแนนพัฒนาการทางการสอนระหว่าง
กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 2/1 } \bar{X}_1 = 16.22$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 2/2 } \bar{X}_2 = 12.71$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 3/1 } \bar{X}_3 = 29.10$$

$$\text{กลุ่มตัวอย่างที่ 3/2 } \bar{X}_4 = 36.28$$

ค่าสถิติ	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	$\bar{X}_3$	$\bar{X}_4$
$\bar{X}_1$		3.51	12.88	20.06*
$\bar{X}_2$			16.39	23.57*
$\bar{X}_3$				7.18
$\bar{X}_4$				

จากตารางที่ 38 แสดงว่าพัฒนาการทางการสอนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2/1
และ 2/2 แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ 3/2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 จำนวน และร้อยละของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับการฝึกอบรมในสถานการณจริง

ข้อที่	พฤติกรรมด้านการสอน ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง	จำนวน n = 24	ร้อยละ
1.	<u>ความเชื่อทางด้านการสอน</u>		
1.	การสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ	19	79.16
2.	การให้นักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม	2	8.33
2.	<u>การเตรียมการสอน</u>		
1.	สามารถเตรียมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น	3	12.50
2.	พิจารณาบททวนเกี่ยวกับการเตรียมการสอนมากขึ้น	4	16.66
3.	เตรียมการสอนโดยเน้นกิจกรรมของนักเรียน	2	8.33
3.	<u>การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</u>		
1.	จัดกิจกรรมให้นักเรียนทำงานกลุ่มมากขึ้น	5	20.83
2.	การจัดกิจกรรมการสอนเป็นลำดับขั้นตอนมากขึ้น	8	33.33
4.	<u>การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน</u>		
1.	นักเรียนที่เก็บตัวได้แสดงออกมากขึ้น	3	12.50
2.	นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น	5	20.83

ตารางที่ 39 จำนวน และร้อยละของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง (ต่อ)

ข้อที่	พฤติกรรมด้านการสอน ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง	จำนวน n = 24	ร้อยละ
3.	นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเป็นผู้ตาม ไปสู่การเป็นผู้นำทางด้านความคิด แสดง ความคิดอย่างมีเหตุผล	10	41.66
4.	นักเรียนมีความมั่นใจกล้าแสดงออก	3	12.50
5.	<u>การจัดบรรยากาศในห้องเรียน</u>		
1.	บรรยากาศน่าเรียน สนุกสนาน	16	66.66
6.	<u>ความมั่นใจในการสอน</u>		
1.	มีความมั่นใจมากขึ้นทำให้การสอนมี ประสิทธิภาพ	13	54.16
2.	มีจิตวิทยาในการพูดสูงขึ้น	2	8.33
3.	ประเมินผลตนเองชัดเจนขึ้น	2	8.33

จากตารางที่ 39 แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านการสอนที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้แก่การเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่น่าเรียน และมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95) ตอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ด้านที่ตอบว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือการเปลี่ยนแปลงความเชื่อทางด้านการสอน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมทางด้านการสอนแนะที่เกิดขึ้นหลังการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง

ข้อที่	พฤติกรรมด้านการสอนแนะ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง	จำนวน n = 24	ร้อยละ
1.	การช่วยกันเตรียมการสอนล่วงหน้าทำให้ความ มั่นใจสูงขึ้น	3	12.50
2.	ใช้เครื่องมือสังเกตการสอนทำให้การเรียน การสอนสมบูรณ์ขึ้น	2	8.33
3.	การได้ปรึกษาหารือก่อนการสังเกตการสอน ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ	7	29.16
4.	ทำให้ทราบจุดบกพร่องจากการสอน และนำ ไปปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป	13	54.16
5.	เดิมเก็บตัวไม่ชอบแสดงออก เกิดความ เชื่อมั่นสูง และสามารถเป็นต้นแบบได้	3	12.50
6.	ผู้สอนแนะคอยช่วยเหลือแนะนำ ผู้สอนให้ พยายามปรับปรุงแก้ไขตนเอง	2	8.33
7.	นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรม กล่าวแสดงออก มากขึ้น มีเหตุผลมากขึ้น	1	4.16

จากตารางที่ 40 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการ
สอนแนะหลังจากได้รับการฝึกอบรมในสถานการณ์จริง พฤติกรรมการสอนแนะที่เปลี่ยนแปลงมาก
ที่สุด คือมีการนำข้อบกพร่องจากการสอนไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการสอนของตน